

1

(16)

Pohyblna řeč při kačině + Jana Auguste

Nicaza w Zahorjū

18. 6. 1896

Círc Smolejce Knihovnice
w Budyšinie

MS. VII - 1W

3 lopj.

Serbski kulturny
Sorbisches Kultu

Pohrješna rěč

pschi kaſchę zu njebo

Jana Augusta Wicžaſa

w Sahorju

18. junija 1896.

Sa žarowaznych sawostajenych do čiſtcheža date.

Cjischež Smolerjež Inicjaticeženje w Bubyschinje.

O Jeſu, ſhwětlo žiwjenja,
Mój troscht a moja nadžija,
Ja na ſemi ſym jeno hóſcz,
Mje cžiſhcži hréchow wobcežnoſcz.

Ja pſched ſzobu mam cžežki pucž
Do twojoh' paradiſa nûts,
Wón je tón prawy wótzny kraj,
Tón mi pſches twoju martru daj.
Hamjeń. [508, 1. 2.]

Text: Srudny khěrlusich Žeremiaſhowy 1, 12.

Ja praju wſchitkim, fiž nimo džeja: Kedžbuježe a hladaježe, hač je hdže tajka bołoſcz, jako moja bołoſcz, fiž mje nadpanyla je, pſchetož tón Knjes je mje ſrudzik tón dzeń ſwojeho hněwa.

Profeta teho Knjeſa Žeremiaſh je ſpěval tute ſłowa, ſtejo na roſpadankach ſwojeho měſta Jeruſalema. Wón drje je doſho do předka widžał, kaf njewjedro Božich ſudow horje cžehnje na tón lud a na to měſto, dokelž ſo nijechaſche wjescz a wodžicž dacž wot ducha Božeho; — wón je prožyl a napominal a warnoval lěta doſho: „wrócz ſo ſažo, pſchecžinny Israeł, praji tón Knjes, dha ſo ja nochzu na waž hněwacž, dokelž ja ſmilny ſym a nochzu wěčnje hněw džeržeež, ale jenož pósnačz ſwoju ſlóſcz, ſo ſy ſo pſchecžiwo temu Knjeſej ſwojemu Bohu pſchehrěſchil a tam a ſem ſa pſchibohami běhal!“ (Jer. 3, 12, 13.) Alle wſchitko podarmo — podarmo. Nětk je njesbože pſchiſchlo, Žeruſalem je wutupjeny, templ je ſpaleny a Žeremiaſh na tym ſahubjentym měſcže ſedži a placze a pſchiwola wſchitkim, fiž móža pſchi tajkim njesbožu i lóžiſchej myſlu nimo hicž: Kedžbuježe a hladaježe, hač je hdže tajka bołoſcz, jako moja bołoſcz je.

A wy, fiž wy ſo mnú pſchi tutym ſaſhežu ſtejicže, tež wy ſtejicže kaž profeta Žeremiaſh na roſpadankach ſwojeho ſboža, kaf ſbožowni ſeže předy byli — fajke ſbože wam ſaſhežewaſche wſchudže a lute Bože žohnowanje w Džěžnikęzach a w Hornjej Hórzy — kaf wožebje ſeže ſaſzahnýli pſches te cžežne wrota pſched krótkimi

njedželemi do tuteho doma — a nětko! nětko je wschitko nimo, prjecz je wschitko sboze a kak borsy, kak rucze je wschitko postorczenie a spowalane — sa jeniczku minutu! A ta rana we wutrobie njemóze ženje saroscž a pschezo sažo s nowa budze krwawicž a ta schtunda pońdzelu rano se ſwojimi strózelemi, s placzom a styfkom ſo njemóze wuhaſnycz w pomjatku ženje. Je nechtó jeno nasdala na tajke myſlicz mohł? Macz a mandželska, dżowki a nano, kiž s jenym hložom ſkorzicze: ja praju wschitkim: fedžbuječe a hladajcze, hacž je tajka bołoscž tak hļuboka, tak tyſchna, tak wulka a ſylsna bołoscž, jako moja bołoscž. Alle wy nam njetrjebacze hakle prajicž wot wascheje bołoscze, my wschitzu ſi wami czujemy a ſi wami žarujemy a drje žadyn njeje, kiž njeje pońdzelu, hdyz ta ſrudna powjescz kaž na wschitke wětsiki ſo roſſchérjesche psches naſchu woſhadu, ſo dopomnił teho japoschtołſkeho napominanja: placzcze ſi tymi, kotſiž placza!"

Hdze je tajka bołoscž kaž naſcha bołoscž? To je waſcha ſrudoba, ſo ſebi wopomnicze, kajki wón běſche, wón fotrehož morwe czelo leži w kaſhczu, kiž njedželu czerſtwy a po ſdaczu ſtrowy ſi wami rěczesche. Wón je był wot wschitkich lubowanym a czesczem, ſnamjo w ſwojej ſwěrnoſczi a dobrocziwoſczi ſa jich wjele, hotowy k pomhanju kóždemu, ſwěrny ſuſod, lubny pscheczel a ſprawny we wschitkim ſchtož czinjesche a rěczesche a ponizny pschecziwo kóždemu a ſi wutrobu pokornym. Wěſcze ani jeneho njeje měl, kiž by prajicž mohł ſi prawom: mi je wón nje-pscheczel był, mi je wón kſhiwdu czinił, mi je bliſko ſtupil — a teho dla je dženſa jich wjele, kiž jemu poſlednju czescz wopofasacz chzedža w jeho ſrudnej ſmjerſzi. A dyrbju rěczecz wo tym, ſchto je wón wam był? Wudowa a macz — wy džowki a nano? Kak je ſo ſa waſ ſtaral a ſa waſ dželal a waſ wodžil k wschemu dobremu — mózecze ſapomnicz, kak je nad wami wiſał? abo mózecze hdz ſo dopomnicz jeniczkeho ſleho njehorneho ſłowa ſi jeho rta? njeje wón runje w tych poſlednich thdženjach pschezo a pschezo ſažo wam wobſruczał, ſo waſ lubuje? A tutón ſyn, mandželski, nan, je morwy! O hdze je tajka bołoscž, kaž moja bołoscž? — pschetož na ſrudne, psches wschitku měru ſrudne waſchnje ſcze jeho ſhubili, ſam je ſwoju ſmjerſz pytał, prjedy hacž Bóh jemu běſche prajil: „Pſchińdž ſažo, czlowiske džeczo".

Hdž by wón ſchoł na ſwoje polo a Boža rucžka by jeho ſajala, a wot Božeje rucžki ſajateho bychu jeho czelo wam morwe domoj pschinjeſli — hdz by wón ſchoł do ſwojeje bróžnje abo

na ſwój nowotwar a tam by ſo někak pſchehladał a ſo wobſunyl a do njesboža pſchiſchol a jeho morwe czělo býchu wam domoj pſchinjeſzli — hdy by wón wuſchoł do horow a rubježnizy a mordarjo býchu jeho ſranili a wurubili a ſkónzowali a pſchecželjo býchu jeho czělo namakali a jo wam dom pſchinjeſzli — o, fajke płakanje a žałoscženje! kaf býſcheže žarowali wo njeho! A nětko, fajka jeho ſmijercz! kaf je wón wumrjel! O, hđe je tajka bołoſcz, jaſo moja bołoſcz! Wſchitko móžeſche wón czinicž, to býſcheže ſnjeſzli — jenož tutón ſtut ūjedyrbjeſche czinicž — a tola je jón czinił, kaf móže to ſnjeſcz. Alle my njecham jeho ſudžicž, tež jemu, naſhemu lubemu morwemu, pſchińdze k lěpſchemu Jeſuſowemu ſłowo: „njeſhudžče, njeſatamaſcze!” Wón je ſo bědžil czežke bědženje — niž hakle poſlednju ſchtundu, niž hakle poſledni džen, ale doſho; — czežke bědženje, taſ czežke, kaž žadym wot naſ to wopſchijecž njemóže a hdyž je ſo ſam nadžijał, ſo dobuđe, hdyž je jenej ſwojich horzolubowaných džowkow ſlubił, ſo do tajkeje hamby pamęć njecha, dha wěmy, ſo je ſlaboſcz na njeho pſchiſchla a jeho nadpadnyła a w ſlabej ſchtundze je podležał. Ach, my tebje njeſhudžimy, ale pſched twojim kaſchcžom wuſnjemy poſniſcho a hľubſcho hacž dotal ſdychowacž a proſhyč: „Njewjedź naſ do ſpytowanja”, pſchetož tež tych wěrjažnych ſatan huſto ſpyta a jich ſawjeſcz pyta. A niž wěrno, wuſ jeho lubujucze hiſchcze nětk, wam je drohi tež wón morwy? Duž tež podarmo waſ njeprøſchu: „Wodaježe jemu! — wodaježe!” „ta luboſcz pſchikrywa tež tych hréchow hromadu!” „ta luboſcz wſcho ſnjeſze, wſcho wěri, wſchego ſo nadžija”.

Alle je nadžija? ſměmty rěcžecž wo nadžiji pſched tutym kaſchcžom pſchi tajkej ſmijerczi, fotraž ſrudniſcha býcz njemóže. To morwe czělo poſniſimy do ſemje, wot ſemje je wjate a do ſemje ſo ſaſo wróči — ale ta duſcha! ta wboha duſcha. Je ſa nju woprawdze nadžija a hdy by jenož ſchfriežki nadžije bylo? Knjes Jeſuſ je proſyl na ſwojim ſchiližu: „Wotcže, wodaj jim, woni njewjedža, ſchto czinja!” a na tute Jeſuſowe dobroproſchenje ſo ſałožuje naſcha nadžija, ſo ſ nadžiju k rowej pſchewodžam jeho ſemrjeteho; wón ſawěſcze njeje wjedžał, ſchto wón czini, jeho duch běſche ſacžmity a w hľuboſej noz̄y jaſaty, ſo wjazy jaſnje myſlicž njemóžeſche; — hdy by jaſnje myſlicž mohł, by ſebi pſchemyſlicž dyrbjal, ſchto po jeho ſmijerczi budže, do fajkeje třſchnoſcze a ſrudobý tych ſwojich pſchinjeſze, a jemu bě njemóžna wěz, ſo by waſ ſrudžicž mohł a chzył a kaf je waſ ſrudžil! Wón njeje wjedžał, ſchto czinicž — duž Jeſuſ ſa

njeho prošy: Wótcze, wodaj! Kaf sbožowny je bycž mohł a tež był a tola tajke cžežke myžle ničeho dla! to njeje Boža wola była, ale Boże dopušczenje! Pobožnje je wasch semrjetu khodžil, schtó mohł jemu w někajstiu nastupanju někajki porok čzinicž dla jeho sadžerženja? Sswój Boži dom je lubował, ja jeho rjanosć je jako zyrkwinj přjódksstejer žobu dželał a ſo prózowala a ſwólniwje woprowala, na kolenach prokyč žwojego Boha, ſo njeje hańbowala, hľuboko trjechena ſo jeho wutroba čujujesche wot saméra Božeho žwiateho žłowa, kaž husto předy je tež poſlednju njedželu ſedžał na žwiatym měscze k Jeſužowymaj nohomaj nutrny — je wſchitko podarmo bylo? podarmo jeho wéra, jeho nadžija, jeho bědženje? podarmo jeho ſpěwanje:

„Ja cže žadam wyschische wſch'ho
O mój luby Jeſužo.“?

Ně, ně, „žmij wjele hréchow činiili, wſchał Bóh ma wjazy hnady“ a wón je žwój ſtutk činił a njeje wjedžał, ſchto čini w duchownej ſlepooſći, kaž ſwiaſtanu w žwojim pſchemyſlenju. — Duž Božo, my žmij stroſchtowani a wěſeži: ty masch hnadu tež ſa njeho — a khudemu hréchnikej ty njechaſch durje ſamknycž.

O Knježe Jeſu, ty jehnjo Bože, fiž žwěta hréchi nježesch, žmil ſo, žmil ſo nad nim a wſmi wot njeho jeho hréch a wſmi jón žobu na twój kſchiž, ſo njemóže jeho duſchu wjazy wobſtoržicž a praj ty jemu to wo hnadžaze žłowo kaž temu ſchacharzej na kſchižu a daj jemu mér, kaž tymaj žynomaj, předy nana semrjetymaj!

Wudowa a macž, džowki a nana w jich ſrudobje troſchtuj a ſměruj, o Knježe, cziń jich duſchu žylnu na tym cžežkim puežu, fiž nětk hicž dyrbja a ſběhaj te potulene wutroby k nadžiji — naž wſchitkich paſ ſdžerž we wérje žwěrných! O Jeſu, daj dobyč!

